

N:o 117.

Af herr **L. Dahlstedt**, *om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande och framläggande för Riksdagen af förslag till viss ändring i förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864.*

Sedan genom kongl. brefvet den 29 november 1839 upplifvats de bestämmelser, som förekommo i kongl. brefven den 3 december 1740 och den 29 november 1743, rörande förbud för införsel och försäljning af bränvin i lappmarken samt genom kongl. brefvet den 15 december 1848 samma förbud förklarats skola gälla äfven för konjak, rom och arrak, uppstod hos den del af befolkningen, som ansåg sig icke kunna undvara spritdrycker, en liflig åhåga att med kringgående af lagen på annat sätt förskaffa sig en sådan dryck, som kunde tillfredsställa deras behof efter spritvaror. En sådan dryck blef ock snart funnen i tekniska fabrikat af parfymers eller s. k. eau de cologne, hvilket fabrikat plägar innehålla en alkoholhalt från 40 till 62 procent.

Då några af dem, som tillverkade dylik vara, erforo, att en stor afgång af deras produkter vore att påräkna, skyndade de att tillverka en sådan vara, der de välluktande tillsatserna spelade en högst obetydlig rol och hufvudbeståndsdelen utgjordes af den sprit, som i fabrikatet ingick. Sedan denna vätska blifvit af inköparne upphettad för att få de välluktande och för smaken obehagliga tillsatserna aflägsnade, förtärdes återstoden såsom bränvin. Såväl genom vätskans starka alkoholhalt och förmodligen deraf att berörda för helsan skadliga tillsatser icke kunde helt och hållet undanrödjas,

Bih. till Riksd. Prot. 1894. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 27 Häft. (N:is 117, 118.) 1

blefvo de, som förtärde dylik vätska, i allmänhet i hög grad öfverlastade och under flera dagar besvärade af svårt illamående. Att betänkliga ordningar under sådana förhållanden skulle uppkomma var lika naturligt, som att den samvetsgranne åklagaren skulle söka vidtaga åtgärder för att stäfja ett slikt ofog.

I sistnämnda hänseende tillåter jag mig meddela, att en åklagare vid Lycksele lappmarks tingslags häradsrätt påstått ansvar å en handlande för det denne under år 1884 till Sorsele socken infört och uti sin, i kyrkostaden derstädes belägna handelslokal buteljvis försålt eller låtit försälja en rusdryck under namn af eau de cologne, i följd hvaraf fylleri och oordning uppkommit i kyrkostaden. Genom utslag den 22 juni 1885 utlät sig emellertid häradsrätten, att, enär ifrågavarande vätska, hvilken icke vore afsedd att såsom dryck användas, icke vore att hänföra till brända eller destillerade, spirituösa drycker samt svaranden i målet icke blifvit öfvertygad att hafva försålt samma vätska med vetskap derom, att densamma varit af köparen ämnad att såsom rusgifvande medel användas, blefve svaranden från målet befriad. Öfver detta utslag anfördes besvär af åklagaren såväl hos kongl. svea hofrätt som hos Kongl. Maj:t, men båda dessa domstolar, Kongl. Maj:t den 14 december 1886, funno skäl icke vara anfördt, som kunde verka ändring i häradsrättens utslag.

I följd af denna utgång af åtalet ansågo sig handlandena ega laglig rätt att till hvilken utsträckning som helst försälja vara af ifrågavarande slag, och deraf blef en naturlig följd, att fyllerilasten med deraf föranledda oordningar allt mer och mer grep omkring sig. På grund af Kongl. Maj:ts ofvan åberopade utslag vågade allmänna åklagaremagten icke vidare ingripa för stärfjande af ofoget, hvilket numera så gripit omkring sig, att stora bekymmer uppkommit hos den rättänkande delen af befolkningen.

I detta hänseende tillåter jag mig meddela, att de socknar, hvilka jag har äran i Riksdagens Andra Kammare representera, genom beslut å vederbörande kommunalstämmor jemte vitsordande af det missbruk, som uti förevarande fall egde rum, i det att eau de cologne nästan uteslutande köptes och förtärdes såsom rusdryck och att i de flesta fall personer, som anträffas såsom öfverlastade, blifvit berusade genom förtärande af dylik vara, anmodat mig såsom deras representant i Riksdagen, att fästa dess uppmärksamhet på de beklagliga förhållanden, som i ty fall egde rum inom lappmarken, samt söka vidtaga åtgärder för hämmande af ett ofog, som, derest det finge opåtaladt fortgå, tvifvels utan komme att betänkligt inverka på sedlighet och god ordning inom orten, äfvensom motverka ortens höjande i ekonomiskt hänseende.

Den mening, som socknemännen sålunda uttalat, omfattas jemväl af åklagare inom orten. De ha hos mig skriftligen framhållit bland annat, hurusom, efter meddelande af Kongl. Maj:ts ofvan berörda utslag den 14 december 1886, samvetslöse landthandlande till hvarje större kyrkohelg anskaffat och tillhandahållit allmänheten större och mindre partier parfymradt bränvin eller sprit; att denna rörelse allt mer och mer gripit omkring sig, såsom exempel hvarpå anförts, att bland den ringa folkmängd, som besökte Sorsele sockens kyrkostad, en enda handlande kunde på en afton afyttra från 200 till 300 st. buteljer om $\frac{1}{3}$ liters rymd, samt att, då denna vätska vanligen innehölle en alkoholhalt af mer än 61 procent, de personer, som här af berusade sig, blefvo särdeles vilda och oregerliga och syntes mer än vanligt förlora besinningen och medvetenheten af godt och ondt.

De betänkliga förhållanden, jag sålunda i korthet för Riksdagen framhåller, ha tillförene blifvit dragna under Riksdagens skärskådande, i det att herr G. A. Wändahl vid 1888 års riksdag inom denna kammare väckte motion derom, att i vederbörande förordning skulle införas ett stadgande, »att tekniska fabrikat (parfymier eller s. k. eau de cologne), som innehölle sprit, icke skulle få å apotek eller i allmänna handeln utlemnas eller försäljas, der anledning förekomme att antaga, att de samma skulle såsom rusgifvande medel användas». Denna motion remitterades till bevillningsutskottet, som i afgifvet betänkande yttrade: »Utskottet erinrar att, om dylika af motionären omförmälda tekniska fabrikat innehålla 25 procent alkohol eller derutöfver, de, jemlikt stadgandet i § 1 mom. 2 af försäljningsförordningen, hemfalla under bestämmelserna i denna, samt att sålunda, i fall dylika drycker allmänt användas såsom rusgifvande medel, straff för oloflig försäljning af spirituosa kan ådömas den, som i uppenbar brottslig afsigt idkar dylik försäljning. Att förordningen jemväl blifvit så tillämpad, framgår af en i högsta domstolens minnesbok för år 1878 gjord anteckning derom, att en landthandlande, som, innan kongl. förordningen den 8 december 1876 angående handel med æther samt æther- eller sprithaltiga läkemedel blef gällande, sålt Hoffmans droppor (en del æther och tre delar koncentrerad sprit) till myckenhet af högst 10 ort hvarje gång, blifvit, sedan häradsrätten vitsordat, att sådana droppor i orten allmänt begagnades för tillredande af rusgifvande dryck, fäld till ansvar för oloflig utskänkning af spirituosa.

Vid 1889 års Riksdag yrkade E. P. Jonsson i Myre under hänvisande till sex, motionen bilagda kommunalstämmoprotokoll, hvaraf framgick, att äfven inom hans ort eau de cologne brukades såsom rusdryck, att Riks-

dagen »måtte för sin del besluta, att handel med eau de cologne må ställas under samma kontroll och lagbestämmelser, som äro stadgade för handel med bränvin och andra spritdrycker, eller göras likställig med handel af Hoffmans droppar». Bevillningsutskottet, till hvars behandling denna motion hänvisades, åberopade, hvad utskottet vid näst föregående riksdag på sätt här ofvan nämnes yttrat, samt förklarade, att utskottet ej fann skäl att frångå sin sålunda förut uttalade åsigt.

Båda dessa motioner blefvo emellertid af Riksdagen afslagna. Bevillningsutskottet har visserligen såsom sin mening uttalat, att försäljning af tekniska fabrikat, som innehölle 25 procent alkohol eller derutöfver, skulle hemfalla under stadgandet i § 1 mom. 2 i då gällande förordning angående vilkoren för försäljning af bränvin och andra spirituösa drycker. Men mig synes med skäl häremot kunna erinras, att Kongl. Maj:t i högsta domstolen, på sätt ofvan nämnes, meddelat ett utslag, hvarigenom motsatt mening uttalas, och att detta utslag haft den påföljden, att åklagaremagten icke vidare vågat angripa en handlande, som bedrifver försäljning af den beskaffenhet, hvarom nu är fråga.

Utan att ingå i någon närmare pröfning af de grunder, på hvilka utskottets uttalande och högsta domstolens beslut äro fotade, tror jag mig likväl vara berättigad till det antagande, att med visshet ej kan förutsägas, huruvida de lagskipande myndigheterna med frånträdande af den princip, högsta domstolen uttalat, skola följa den mening, utskottet omfattat, och sålunda enligt bränvinsförordningen med straff belägga den handtering, hvarom nu är fråga.

Skulle äfven i något enstaka fall så komma att inträffa, torde likväl det vara obestriddigt, att lagstiftaren ändock icke gifver vederbörande kommuner det skydd för oordningar, som är medgifvet i 14 § kongl. förordningen angående försäljning af vin och maldrycker m. m. den 24 oktober 1885 samt 35 § i bränvinsförordningen. Det synes mig med skäl kunna framhållas, att, då rättigheten att försälja spirituösa drycker samt öl och vin endast medgifves efter vederbörandes hörande och en i sina detaljer bestämd ordning, men för rättigheten att försälja tekniska fabrikat, som innehålla sprit, någon annan åtgärd icke behöfver vidtagas än de, som omförmälas i kongl. förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864, desto större skäl förefinnas att för undanrödjande af det utaf mig påpekade missbruket tillerkänna kommunerna enahanda rätt att stäfja samma missbruk, som omförmäles uti de af mig nyss åberopade lagrummen.

Jag anser mig i detta sammanhang ej böra lemna oanmärkt, att det

öfverklagade missbruket ej blott förekommer inom lappmarkerna, utan äfven sträckt sig till kusterna inom Norr- och Vesterbotten, äfvensom, på sätt framgår af herr Joussons ofvan berörda motion, till Vesternorrlands län.

Det är sålunda en betydlig del af Sverige, som är utsatt för det öfverklagade missbruket, och det är därför jag vågar emotse, att Riksdagen skall finna min nu gjorda framställning vara af den betydelse, att Riksdagen åt densamma skänker en förtjent uppmärksamhet.

Det ligger i sakens natur, att det icke kan vara *bruket*, utan *missbruket* af parfymerade vätskor, som kan blifva föremål för inskränkande lagbestämmelser i fråga om rätt att försälja dem, samt att en dylik försäljning icke i allmänhet kan blifva föremål för de restriktiva bestämmelser, som förekomma uti bränvinsförordningen. Det har då synts mig, att någon annan utväg icke förefinnes för uppnående af det utaf mig eftertraktade målet än att söka få i näringslagstiftningsförordningen införd någon föreskrift af enahanda art, som återfinnes i förordningarna om försäljning af öl och vin samt spirituösa drycker. Hvilken lydelse en sådan föreskrift lämpligen skulle erhålla, saknar jag likväl förmåga att afgöra, och vågar därför vördsamt hemställa:

det Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring i ofvan berörda kongl. förordning den 18 juni 1864, att, om ordningar visa sig å ställe, der handel bedrifves med tekniska fabrikat — parfymmer eller s. k. eau de cologne — som innehålla sprit, och sådant, oaktadt skedd erinran från vederbörande, fortfar, så att innehafvaren af handelsrörelsen icke anses vara lämplig att vidare utöfva försäljning af dylik vara, magistraten eller kommunalnämnden må ega rätt att förbjuda en slik försäljning.

Till det utskott, hvartill denna motion kan varda hänvisad, skall jag öfverlemna de till ärendet hörande handlingar, som kommit mig tillhanda från socknemän och vederbörande åklagare.

Stockholm den 27 januari 1894.

L. Dahlstedt.

I denna motions syfte instämma:

<i>N. Boström.</i>	<i>J. A. Lundström.</i>	<i>Ad. Wiklund.</i>
<i>Joh. Nilsson.</i>	<i>M. Alsterlund.</i>	<i>J. E. Wikstén.</i>
<i>Nils Wallmark.</i>	<i>C. J. Mustaparta.</i>	<i>J. E. Schödén.</i>
<i>Joh. Nydahl.</i>	<i>J. Bromée.</i>	<i>J. Nordin.</i>
<i>O. H. Ström.</i>	<i>P. Norberg.</i>	<i>O. Walter.</i>
	<i>C. J. Öberg.</i>	
